

• REPORTAGE •

KLORLUKT OCH KAKEL

[ULTRA, OKTOBER 1993]

DET KÄNNES ALLTID lika kallt när man nyduscha går från omklädningsrummet till poolen. Simhallar är sällan särskilt välisolerade, det drar från alla håll, och vattendropparna på ens nakna hud hinner under denna marsch ändra temperatur från duschvarmt till hudenknottarsigkallt.

På plats ovanpå startpallen. Armarna svingas runt för att få upp värmen. Badbyxorna knyts, simglasögonen späns åt och rättas till. Att kunna dyka med simglasögon, utan att de åker av, kräver en viss teknik. Det gäller att böja huvudet en aning nedåt för att se till att det är hjässan och inte pannan som bryter vattenytan vid nedslaget.

Kroppen framåtlutad, armarna sträcks ut, benen tar sats . . . Det borde vara en väldig kraftansamling när man skjuter iväg, men man känner den inte. Redan här, den knappa sekund man flyger i luften, slutar man att tänka och känna på ett normalt sätt. Begreppet tyngd, såväl fysiskt som psykiskt, upphör att existera. När sedan vattenytan bryts, med glasögonen i intakt position, byter man värld helt och hållet.

Det är aldrig helt tyst under vattnet. Dröjer man kvar tillräckligt länge hör man dova dunsar, från andra badande, vilka fortplantar sig i poolen likt fördröjda ekoeffekter. Dessa ljud existerar inte ovanför vattnet, men en nyutkommen skiva med olika technogrupper, *The Positive Ambient Collection*, innehåller dova, långsamma basgångar som påminner mycket om undervattensljud. Knappast något är heller mer ambient än att efter ett dyk

glida tio–femton meter under vattnet. Poolen blir *The Blue Room*.

Att vistas under vattnet kan ge en känsla av att vara drogad. Alla ens rörelser går i slo-mo. Författaren Graham Greene försökte en gång begå självmord genom att svälja 20 aspirin innan han slängde sig i en swimmingpool. Han överlevde och började simma. När Greene långt senare tänkte tillbaka på händelsen skrev han: »Jag kan fortfarande minnas den egenomliga förnimmelsen av att simma genom bomull.«

När den moderna människan lärde sig simma var hunden inspiration till simrörelserna. Under den elizabethanska eran i England började man i stället titta på grodan. Vissa instruktörer förvarade till och med grodor i rör vid sidan av poolen för att visa hur simtagen skulle gå till. Simsättet vi lärde oss av grodan kallas bröstsim och är fortfarande det vanligaste och mest behagliga simsättet.

* * *

Efter ett par simtag under ytan spänner sig lungorna: syret håller på att ta slut. Man sträcker därför upp nacken, låter kroppen glida uppåt, och bryter vattenytan med ansiktet. Första andetaget efter en djupdykning påminner om något, kanske är det någon slags nedärvd förnimmelse av ens första andetag som nyfödd. Just här, efter ett första andetag och kanske 40 meter pool kvar att simma, blir man också påmind om att man är helt ensam: utlämnad åt sig själv och sin vilja.

Den som inte skräms av den känslan, utan tvärtom fascinerats av den, bör läsa den nytutkomna boken *Haunts of the Black Masseur: The Swimmer As a Hero* [VINTAGE, engelsk pocket; finns tyvärr ej på svenska] av engelsmannen Charles Sprawson, en intellektuell konsthandlare som skriver om simning på ett sätt som förnimmer om just det där första, dramatiska andetaget efter en djupdykning.

I första kapitlet skriver Sprawson att han redan som mycket ung förstod att simmare var ett speciellt släkte. »Jag började forma en vag föreställning av simmaren som någon tämligen avlägsen och skild från vardagslivet, hän-given till en form av motion där mesta delen av kroppen förblir försjunken

i vatten och försjunken i sig själv. På mig verkar det som simning appellerar till de introverta och excentriska, individualister involverade i en mental värld som är deras egen.«

De flesta minns förmodligen Levi's reklamfilm från i fjol. En muskulös pojke i perfekt slitna 50:or dyker i swimmingpool efter swimmingpool till tonerna av Dinah Washingtons *Mad About the Boy*. Hela idén till den reklamfilmen är stulen från *The Swimmer*, en novell av författaren John Cheever som också filmades 1968 med Burt Lancaster i huvudrollen.

I novellen bestämmer sig en uttråkad och introvert yngling en söndagseftermiddag för att avverka den dryga mil som är kvar till hans hem genom att simma genom traktens alla swimmingpoolar; »det kvasi-underjordiska vattendrag som kröker sig genom landet«. När han simmar och springer över alla gräsmattor från pool till pool, känner han sig som »en pilgrim, en utforskare, en man med ett öde«.

Huvudpersonen i *The Swimmer* är stolt över sin vältränade kropp, beskriver den som »en sommardag, särskilt de sista timmarna«. Han är övertygad om att han »simmar hem«, och i början av sin märkliga odyssey framstår han som en mytisk figur som i de kvinnor han passerar vid poolkanten väcker känslor om att livet måste vara något mer än barbecuekvällar och »de bästa filtercigaretter man kan köpa för pengar«.

Men efter ett tag bemöts han av omgivningen som en konstig figur som med sitt beteende verkar försöka dölja ett misslyckande. När han passerar huvudgatan, iklädd endast badbyxor (det är bara i Levi's-filmen simmaren bär jeans), vevar bilister ner bilrutorna och skrattar åt honom. Han frestas att ge upp hela idén, men inser att han gått så långt att han måste slutföra vad han gett sig in på. Novellen slutar i ett kompakt mörker, så långt från Levi's soliga technicolorvärld det är möjligt att komma.

Det finns gott om exempel på simmaren som en missförstådd outsider. Författaren F. Scott Fitzgerald, som skrev *Den store Gatsby*, var en hängiven simmare och har en gång beskrivit »all god skrivkonst« som »att simma under vatten och hålla andan«. Gatsby dör i romanen i en swimmingpool av marmor. *Natten är ljuv* spårar den moraliska upplösningen hos en »ojäm-

förlig simmare«. I Antonionis film *Äventyret* läser en flicka just *Natten är ljuv* och försvinner sedan under mystiska omständigheter efter att ha simmat iväg från sin yacht.

Det finns även en novell av Fitzgerald som heter just *The Swimmer*, där han skriver om en simlärarinna som han beskriver som »the perfect American girl«. Förebilden för denna simlärarinna var hans egen fru, Zelda Fitzgerald. Zelda var känd för sitt extravaganta leverne; det är till exempel hennes fester Pet Shop Boys sjunger om i *Being Boring*. Som barn i Montgomery, Alabama, var Zelda känd som flickan som var utomordentligt duktig på att simma och dyka. Som vuxen sade hon att hon egentligen bara brydde sig om två saker i livet: pojkar och simning.

Under paret Fitzgeralds smekmånad i New York firade Zelda genom att dyka naken i fontänen på Union Square. Hon badade även i Pulitzer-fontänen; denna gång med kläderna på. Strax innan F. Scott Fitzgerald dog skrev han ett sista brev till sin fru och dotter. Fitzgerald skrev att »allt han ville tänka på var de två tillsammans, simmande, dykande från stora höjder, och vara välmående och charmerande i vattnet«.

* * *

Ansiktet plöjer i vattnet. För varje nytt simtag doppar man ansiktet för att få upp farten. Efter några avverkade längder i poolen hittar kroppen ett nytt sätt att andas. Man andas kraftigare men samtidigt med en regelbundenhet som gör en lugnare. Ens tankar blir lika klara som vattnet i poolen.

Poeterna Byron och Shelley var besatta av vatten och simning. I den nämnda boken följer Charles Sprawson dessa poeters fotspår, eller snarare kanske våtavtryck, världen över. Han simmar exakt samma sträckor som Byron simmade, betraktar havsutsikten från exakt de klippor där Shelley satt och tänkte.

Shelley lärde sig aldrig simma men var en teoretisk simmare av stora mått. Han uppsökte alltid vatten, badade jämt. En gång chockade han sin fru genom att mitt under lunchen träda in i deras matsal »naken som en nål, glittrande av saltvatten, med bitar av sjögräs intrasslade i håret«. Att Shelley

sedermera avslutade sitt jordeliv med att drunkna måste ha varit ett öde han varit ganska nöjd med. »Ever fallen in love with someone, you shouldn't have?« för att citera en helt annan, samtida Shelley.

I det antika Grekland ansåg man att närvaron av vatten, inom synhåll eller hörhåll, återupprättade hälsa och vitalitet. Grekerna såg därför till att vatten var närvarande överallt, flytande längs sidorna på gatorna eller porlande i fontäner. De romerska kejsarna var också hängivna vattenfreaks och byggde mängder av swimmingpoolar där de gav sig hän åt sina ibland rätt personliga böjelser. Domitian simmade med prostituerade. Elagabalus simmade omkring tillsammans med unga pojkar i pooler garnerade med röda rosor. Tiberius gjorde samma sak, i vattnen utanför Capri, men, för att citera Sprawson, »tränade även sina pojkar till att jaga honom medan han simmade och att komma mellan hans ben för att slicka och nafs på honom«.

Det är onekligen ganska mycket som kan hända i en swimmingpool. Att vissa människor kissar i vattnet är till exempel ingen hemlighet. Tecken på urin i sin privata pool chockade filmregissören Orson Welles. I ett försök att genera förövarna, anlidade han en kemist som hällde en vätska i poolen vilken genast skulle avslöja vem/vilka som missbrukade sina privilegier. Welles: »Vi hällde i det här och bjöd in alla våra vänner, helt sedvanligt, över helgen, och de simmade omkring i hallonfärgade moln i vattnet. De gjorde det allihopa. Vi upptäckte att det var mest män som gjorde det, och kvinnor i avancerad ålder.«

* * *

Sista längden. Kroppen har domnat nu, tankarna flyter allt mer lösryckta och osammanhängande . . . R.E.M:s *Nightswimming*, en sång om hur sångaren Michael Stipe och hans vänner brukade åka och bada i en vattenreservoar på nätterna . . . Våra egna nattbad i Tinnerbäcksbadet i Linköping . . . Min egen märkestavla med simmärken, pappas alla simpokaler och medaljer . . . Ljudet av dynor av cellofan som gneds mot varandra i simskolan . . . Gunnar Larssons segermarginal med två tusendelar . . . Lukten av klor.

Efter att händerna slagit i kaklet, en gest värdig Spitz eller Gross, tar man

av sig simglasögonen, gnuggar ögonen, doppar sedan huvudet en sista gång. Fötterna mot stegpinnarna under vattnet. Man kliver upp, rycket som uppstår när man helt lämnar vattenytan känns alltid lika abrupt. Men att nu gå från poolkanten till omklädningsrummet känns långt ifrån lika kallt. Musklerna är trötta, kroppen är varm. Vänder man sig till sist om ser man hur ens egna våta fotspår försiktigt förföljer en bakifrån.